מוסדות
דרכי
תורה
בנשיאות מרן הגאון
רבי אשר וייס שליט"א

שיעור מרן הרב שליט"א

קונטרס שבועי

הלכה	אגדה
בענין נישואי יעקב לשתי אחיות	ויקרא שמו ישראל

פרשת וישלח תשפ"ז

שנה כ"ח – קובץ ח' [תתקס"ז]

יו"ל ע"י מכון "מנחת אשר"

©
כל הזכויות שמורות

עריכה והוצאה לאור ע"י
מכון "מנחת אשר"
להפצת תורתו של
מו"ר הגאון רבי אשר וייס שליט"א

רחוב אהרון אשכולי 109
ירושלים

המען למכתבים:
ת.ד. 23170

Email: info@minchasasher.com

פרשת וישלח תשפ"ז

בענין נישואי יעקב לשתי אחיות

"ויצו אתם לאמר כה תאמרון לאדני לעשו כה אמר עבדך יעקב עם לבן גרתי ואחר עד עתה" (ל"ב ה').

"דבר אחר, 'גרתי' בגימטריא תרי"ג, כלומר עם לבן הרשע גרתי ותרי"ג מצות שמרתי, ולא למדתי ממעשיו הרעים" (רש"י).

הנה תמהו גדולי הדורות, מראשוני הראשונים ועד אחרוני האחרונים, על יעקב אבינו שנשא שתי אחיות, דהלא אמרו חז"ל (יומא כ"ח ע"ב) דאברהם אבינו קיים כל התורה כולה עד שלא ניתנה, ולא ניחא להו מה שכתב הרמ"א בתשובותיו (סי' י') דרק אברהם אבינו ע"ה קיים כל התורה ולא שאר האבות, דמלבד התימה בסברא בתירוץ זה, דהלא מסתבר דאברהם אבינו הנחיל לזרעו את האמת הגדולה שגילה, והלא מקרא מלא דיבר הכתוב "כי ידעתיו למען אשר יצוה את בניו וגו'", יש ראיות רבות במדרשי חז"ל שגם יתר האבות וזרעם אחריהם קיימו את מצוות התורה, ובפרט ביעקב אבינו, כמבואר במדרש (ב"ר פרשה ע"ט ו') דיעקב אבינו שמר את השבת, וכבר נודעו דברי רש"י כאן בביאור דברי יעקב "עם לבן גרתי ותרי"ג מצוות שמרתי", וכן בב"ר מקץ (צ"ב ד') איתא דיוסף בנו שמר את השבת, עי"ש.

ונבאר בזה כמה דרכים שנתחדשו בענין זה ע"י אבות העולם.

א

תירוץ הרמב"ן

הרמב"ן בפרשת תולדות (כ"ו ה') האריך בענין זה [ובתוך דבריו ג"כ שלל את האפשרות דאברהם בלבד קיים מצוות התורה וכתב ע"ז: "והאיך אפשר שיהיו נוהגים היתר בתורה במה שאסר אברהם אביהם על עצמו וקבע לו השם שכר על הדבר, והוא יצוה את בניו ואת ביתו אחריו ללכת בדרכיו"]. וכתב לחדש דלא קיימו אבותינו את המצוות המעשיות אלא בארץ ישראל, ובחו"ל עסקו רק בסודות התורה וטעמי מצוותיה בלבד, ולכן כל עוד היה בחו"ל נשא שתי אחיות, ומטעם זה מתה רחל בדרך בכניסתו של יעקב לארץ ישראל, כדי שלא יעבור בארץ ישראל על איסור שתי אחיות.

ולשיטתו הולך הרמב"ן (בויקרא י"ח כ"ה) דעיקר עניין קיום מצוות התורה בארץ ישראל הוא, אלא שנצטוינו לקיים את המצוות בחו"ל כהכנה לקיומן בארץ ישראל, משל למלך שכעס על אשתו ושילחה לבית אביה וצוה עליה להתקשט גם בעודה בחוץ כדי שכשתחזור לא יהיו עליה כחדשים, עיי"ש.

ב

פנימיות הענין ועומקו

בשו"ת הרשב"א (ח"א סי' צ"ד) כתב דברים סתומים וחתומים בדרך הסוד לבאר ענין שתי אחיות דיעקב, ורמז דכל התורה תלויה בזמן ובמקום ובכלים, לא כל הזמנים ראויים כימי שבת ומועד, ולא כל המקומות ראויים לתרומה כארץ ישראל, ולא כל הכלים ראוים דאין כל אדם ראוי לשמש בכהונה ככהנים, הרשב"א סתם ולא פירש, והרדב"ז (ח"ב סי' תרצ"ו) כתב לבאר דבריו.

ודברי הרשב"א סתומים וחתומים, והרדב"ז (שם) [והתרעם על השואל שהוא מחזיק בערפו לגלות והיה ראוי להסתיר] שפך קרני אורה ומ"מ ביאר דבריו, אך אף הוא גילה טפח וכיסה מאה טפחים ודיבר ברמיזה, וז"ל:

"הנה אתה אוחז בעורפי להוציא מה שאין לי חפץ (בו על פי ואף על פי) ועל אפי [זאת ואעפ"כ] כדי שלא להוציאך חלק ארמוז לך רמיזות עד שתבין דברי הרב והוא ז"ל סתם אותם בסוף לשונו שאמר ולא ראוי להקריב ככהן. לא הכל ראויים לישא שתי אחיות כיעקב לפי שצורתו חקוקה בכסא הכבוד כי טעם העריות כדי שלא ישתמש בשרביטו של מלך ונחלת יעקב נחלה בלא מצרים ומשתמש בשתי אחיות לאה ורחל ואם ידעת למה זכתה לאה להקבר במערת המכפלה ורחל בפרשת דרכי' תבין סוד ב' אחיות ואחר כל זה הרמז ידעתי שתמצ' תשובתו של הרב ז"ל והוא ז"ל נתכוון להודיע לשואל סוד הענין אם הוא משכיל".

וצריך פירוש לפירושם. ונבאר את הנראה לענ"ד לקמן (אות ו')

ג

תירוץ האחרונים שגיירן יעקב

המשנה למלך (ריש פרשת דרכים) הביא ממהר"ש יפה לתרץ, דיעקב גייר את רחל ולאה וכיון שנתגיירו הוי כקטן שנולד ואין בהם קורבה, וכ"כ במהרש"א (בח"א יומא כ"ח ע"ב), וכבר כ"כ במושב זקנים (בראשית כ"ט כ"ח).

והנה לכאורה זה תלוי אם יש לאבות דין ישראל לפני מתן תורה, דאם דינם כב"נ לא שייך בהו גירות ורק אם יש להם דין ישראל יש דין גירות, ולפי"ז יש להעיר דהלא הרמב"ן ס"ל בפרשת אמור (כ"ד י') דלאבות יש דין ישראל ולשיטתו י"ל דנתגיירו וכדברי המל"מ, ולמה הוצרך לחדש דקיימו כל התורה רק בארץ ישראל, וצ"ל דמכל מקום האמת כתב לפי דעתו.

וי"ל עוד דאף אם היה דין ישראל לפני מתן תורה מ"מ אין דין גירות דלא שייך קבלת עול מצוות לפני שניתן עול זה על צוארם וללא קבלת עול מצוות אין דין גירות.

וכבר הארכתי במק"א (מנחת אשר בראשית סי' ק') בגדר קבלת עול מצוות אם מעכב בסומא לר' יהודה שפטור מן המצוות. ויסוד השאלה, אם קבלת עול מצוות הוי **מהות הגירות ועיקרו** וא"כ אין גירות ללא קבלת עו"מ, או שמא אינו אלא תנאי המעכב בגירות ובמי שפטור מן המצוות אין תנאי זה מעכב ואכמ"ל.

ועיין בגור אריה למהר"ל (פר' ויגש מ"ו י') שכתב דכל גדר קיום התורה ע"י האבות ע"י שקבלו על עצמן דין ישראל לענין המצוות ויש לדון בהם דין קטן שנולד לענין המצוות, ומשום כך לא חשש יעקב לאיסור שתי אחיות עי"ש. וכבר כתב הרדב"ז (ח"ב סימן תרצ"ו) כעין דבריהם, עי"ש.

ד

ביאור מחודש בקיום המצוות ע"י האבות

ועוד דרך מצינו בסוגיא זו בנפש החיים (שער א' פרק כ"א), ויסודו דבאמת האבות הקדושים לא היו מצווים, אלא שבעומק דעת קדשם ועוצם קדושתם ידעו והשיגו את סדר תיקון העולמות שע"י קיום מצוות, ובכונה זו קיימו את המצוות עד שלא נצטוו.

ומכיון שכן כאשר השיגו והבינו ברוח קדשם שפיעמה שקרבם שדוקא ע"י ביטול המצוות יביאו לתיקון והשלמת רצון ה', כגון יעקב בנישואי רחל ולאה שתי אחיות, כך עשו.

וכעין דברי נפש החיים כתב באוהב ישראל (פר' בראשית ד"ה ויברך אותם).

ועיין עוד בדעת זקנים לבעלי התוס' (בראשית ל"ז ל"ה) שכתבו: "מה שרצו היו מקיימין ומה שרצו היו מניחין". וברור דאין הכונה לרצון גשמי בעלמא אלא לפי השגתם ורוח קדשם.

ובאגרות הרמב"ם באגרת לר' חסדאי הלוי כתב **דאדם הראשון ונח והאבות לא קיימו את התורה כלל** ואעפ"כ נחלו גן עדן משום שהגיעו לשלמותם במעלות המדות ובמעלות השכליות עיי"ש.

ודבריו תמוהים לכאורה דהלא קיים אברהם אבינו כל התורה, ועל כרחך צ"ל דנקט דלא עשו האבות את מעשי המצוות במעשיהם פרטיהם ודקדוקיהם כדרך המחוייב והמצווה לאחר שניתנה תורה אלא תיקנו תיקונים במהות המצוות ופנימיות המוסר שבהן, , וכך כתב ר' אברהם בן הרמב"ם בפירושו עה"ת (ל"ה ד'), וכ"כ בהקדמת העונג יו"ט עי"ש.

ונראה ראיה לדרך זו מדברי הרמב"ם (בפ"ט ממלכים ה"א):

"על ששה דברים נצטוה אדם הראשון על ע"ז על ברכת השם ועל שפיכות דמים ועל גילוי עריות ועל הגזל ועל הדינים, אע"פ שכולן הן קבלה בידנו ממשה רבינו והדעת נוטה להן מכלל דברי תורה יראה שעל אלו נצטוה, הוסיף לנח אבר מן החי שנאמר אך בשר בנפשו דמו לא תאכלו נמצאו שבע מצוות, וכן היה הדבר בכל העולם עד אברהם בא אברהם ונצטוה יתר על אלו במילה והוא התפלל שחרית, ויצחק הפריש מעשר והוסיף תפלה אחרת לפנות היום, ויעקב הוסיף גיד הנשה והתפלל ערבית, ובמצרים נצטוה עמרם במצות יתירות עד שבא משה רבינו ונשלמה תורה על ידו".

ולכאורה תמוה מש"כ דיצחק הפריש מעשר, והלא ודאי קיים כל התורה כאברהם אביו וכמבואר לעיל, ומוכח דס"ל דלא קיימו את המצוות בפועל כמבואר.

בענין נישואי יעקב לשתי אחיות

[ובאמת נראה כן גם ממה שדקדק לכתוב דאברהם **התפלל** שחרית, ומשמע מזה דפירש לשון חז"ל אברהם תיקן שחרית וכו' (ברכות כ"ז ע"ב) לא **שתיקן לדורות** אלא שתיקן **מטבע תפלה**, ומ"מ משמע מלשונו דמלבד שחרית לא מצינו שקיים את המצוות בפועל, ודו"ק].

ועיין בזוה"ק (ח"א קס"ב א') ומובא בדגל מחנה אפרים (ויצא ד"ה והיו העטופים) דיעקב קיים מצות תפילין במקלות שהניח לפני צאן לבן, ודו"ק.

ה

מעשי האבות ע"פ נבואה

והנה לכאורה י"ל דלא קשה מידי דכיון שכל האבות הקדושים גדולים היו במעלות הנבואה, ואפילו לאחר שניתנה תורה רשאי נביא לעקור דבר מה"ת בהוראת שעה כאליהו בהר הכרמל, ק"ו לדברים שלפני מתן תורה כשקיימו את המצוות כאינו מצווה ועושה דכאשר השיגו ברוח נבואה שכך ראוי להם לנהוג לא היה בכך פגם וחסרון.

וראיתי שוב באור החיים בפרשת ויחי (מ"ט ג') שכתב בזה שתי דרכים שהם תואמים לדברינו אלה ולדברי הנפש החיים הנ"ל, ומשום יקרת דבריו הקדושים הנני מעתיק לשונו הזהב:

"והנכון בעיני הוא כי האבות קבלו התורה משם שקבל מנח שקבל מחנוך שקבל מאדם הראשון, אשר למדה מפי הגבורה דכתיב אז ראה וגו' ויאמר לאדם, (זהר ח"א קצ"ט ע"א) ושבאמצעותה צוהו לעבוד גן עדן וכמו שפירשתי בפסוק (לעיל ב' ט"ו) לעבדה ולשמרה. אך לא נצטוה אלא על ז' מצות שאם יעבור עליהם יהרג אבל שאר התורה קרוב לשכר אם יעשה ורחוק מן ההפסד אם לא יקיים, וכדרך שיש לנו גם אחר נתינת התורה שיש מצות שאם יעשה אותם האדם יטול שכר ואם לאו אין לו עונש עליהם כמו כן היה מיום ברא אלהים אדם בכל התורה חוץ מז' מצות, והאבות לצד חביבותם בה' וחשקם באושר עליון קיימו הכל כאומרו (כ"ו ה') עקב אשר שמע וגו', ואמרו ז"ל (יומא כח ב) קיים אברהם אבינו אפילו עירובי תבשילין ואת בניו הקים תחתיו להרויח תועלת המצוות ועסק התורה, אבל במקום שהיו רואים תועלת דבר ההצלחה להם כמו שתאמר יעקב כשהרגיש בהצלחתו בנישואי שתי האחיות העלים עין מריוח הנמשך מקיום המצוה ההוא כיון שאין לו עונש אם לא יקיימנה כל עוד שלא

נתנה תורה. ומה גם אם נאמר שהיו עושים על פי הדיבור כי האבות נביאים היו וה' אמר להם לעשות כן, ודבר זה דומה למה שכתב רמב"ם בהלכות יסודי התורה (פ"ט) כי נביא שאמר לעבור על איסור מאיסורי התורה לפי שעה שומעין לו כאליהו בהר הכרמל וגו' גם יאמן יעקב שעשה מעשה על פי נבואתו שיכול לישא ב' אחיות לפי שעה לא שיעקר איסור ב' אחיות, ומה גם בזמן שלא היה להם עונש על הדבר אלא הקרבת התועלת אם יקיימו כנזכר".

הרי לן שבתחילה כתב כעין דברי נפש החיים דכיון שלא נצטוו כאשר ראו תועלת באי קיום המצוות כך נהגו, ושוב כבד כיון שנביאים היו ביטלו את המצוות עפ"י רוח נבואר שבקרבם, עי"ש.

ועוד אמרו בירושלמי יבמות (פי"א ה"א, דף ס"א ע"א): "חסד הוא, א"ר אבין שלא תאמר קין נשא את אחותו, הבל נשא את אחותו, חסד הוא, חסד עשיתי עם הראשונים **שיבנה העולם מהם**, עולם חסד יבנה". הרי שהקב"ה התיר לראשונים לישא אחותם כדי שיבנה העולם מהם, וכך השיגו האבות אף לגביהם כאשר עסקו בבנין עולם, ודו"ק.

ו

ועתה נחזור לפרש את דברי הרשב"א בתשובותו.

ולענ"ד נראה דכונת הרשב"א ברומזו שהכל תלוי בזמן במקום ובכלים, לשלשה דרכים, ושלשה שהן אחת הנה.

בזמן. דקודם מתן תורה שאני, ואף שהאבות קיימו כל התורה כולה אף טרם ניתנה, מ"מ אין כל הזמנים שוים, ובמה שקיימו לפני מתן תורה, היה זה ברשותם ודרכם לקיים ולבטל לפי רוח קדשם, וכמבואר לעיל באריכות.

במקום. כעין מה שתירץ רבו הגדול הרמב"ן, דבחוץ לארץ שאינו פלטרין של מלך קיימו את המצוות בדרך אחרת, בעסק בסודות התורה, תיקונים וייחודים ולא בהכרח במצוות המעשיות.

בכלים. כיון שיעקב אבינו ידע ברוח הקודש שעליו להקים י"ב שבטי קודש בישראל, ואף זאת ידע ברוח קדשו שאי אפשר לו לעשות כן אלא ע"י כלים אלה שהן

המה רחל ולאה, מותר היה לו לשאתם כדי לקיים דבר ה׳. ולזה רמז הרדב"ז בענין שרביטו של מלך.

ודו"ק בזה.

וחידוש ראיתי בקדושת לוי (לך לך ד"ה ומלכי צדק):

"ובזה מתורץ קושית הרשב"א בתשובה (ח"א סימן צ"ד) למה נשא יעקב אבינו שתי אחיות, כיון שקיימו כל התורה עד שלא נתנה. ולפי מה שכתבתי ניחא, כי בחוץ לארץ לא היו עובדין על ידי מצות, כי לא היה יכול לקיים מצות התלויות בארץ, והיה עובד בחוץ לארץ במסירות נפש, ובאמת לא היה לו שתי אחיות אלא בחוץ לארץ, דשם לא עבדו על ידי מצות רק במסירות נפש, אבל בביאתו לארץ ישראל מתה רחל. ותראה ברשב"א שכוון בדבריו לדברים אלו".

הרי שפירש את דברי הרשב"א כעין דברי הרמב"ן, ודו"ק בעומקם.

ז

בשיטת מהר"ל דלא קיימו האבות אלא מצוות עשה

עוד כתב שם המהר"ל בגור אריה דהאבות לא קיימו אלא מצוות עשה ולא מצוות ל"ת, ומשום דמצות עשה יש בהן קיבול שכר, ומשא"כ במצוות ל"ת ולמה יקיימום, ואדרבה אין לו לאדם לאסור על עצמו דבר שלא נצטווה בו, ויישב בזה הא דנשא יעקב שתי אחיות, דבלאוין לא נזהרו, ע"ש.

ונראה שיש לתת עוד טעם ותבלין בדברים, דכבר כתב הרמב"ן בפרשת יתרו (כ׳ ח׳) דמצוות העשה נובעים ממדת האהבה, ומצוות ל"ת יסודם במדת היראה, ומשום כך עשה דוחה ל"ת דגדולה מדת האהבה ממדת היראה, ולפ"ז י"ל דהאבות שקיימו את התורה לפני שניתנה ממדת האהבה עשו כן, ולכן לא קיימו אלא העשין, דלא שייך יראה לפני שנצטווה, [אף דיש לדון לכאורה דיראת הרוממות שייכת אף במה שלא נצטווה ורק יראת העונש לא שייכת בזה וצ"ע].

ולפי זה אמרתי ליישב את קושית התוס׳ בחולין (צ"א ע"א ד"ה כמאן דאמר) במה דאמרו שם דבני נח נצטוו בגיד הנשה שהרי יוסף אמר "טול גיד הנשה בפניהם" הרי

שנצטוו באיסור גיד, והקשו התוס׳, דהרי אמר שם גם "פרע להם בית השחיטה" ולכו"ע לא נצטוו על השחיטה וא"כ מה ראיה יש מיוסף, עי"ש. ולהנ"ל ניחא, דמשחיטה אין ראיה שנצטוו, דהלא קיימו את כל העשין עד שלא ניתנה תורה ושחיטה מצות עשה היא, אבל גיד הנשה לאו הוא, והלאוין לא קיימו, ועל כרחך דנצטוו על הגיד.

[ואף שיש לטעון דממ"נ לא קיימו אחי יוסף מצות השחיטה, דהרי לא שחטו בעצמם אלא אחרים שחטו להם וכל ענין השחיטה היתה למניעת איסור נבילה ואבר מן החי, ואלה הלא אינם אלא ל"ת ולא מצוות עשה, יש לומר עפ"י דברי התוס׳ בביצה (כ"ה ע"א ד"ה בחזקת) ושבועות (כ"ד ע"א ד"ה האוכל) דיש בבשר שאינו שחוט גם עשה דשאינו זבוח, ומשום עשה זה הקפידו על השחיטה. אך יש עדיין לעיין אם יש בעשה שקיומו בשב ואל תעשה ענין האהבה. ולכאורה מסתבר דרק בקיום מצוות עשה בקום ועשה יש קיום מדת האהבה. אך עכ"פ המהרש"א בחולין (שם) כתב דאכן אחי יוסף שחטו בעצמם את הבהמות דאל"כ לא היתה השחיטה כשרה, ולפי דבריו אתי שפיר דקיימו את מצוות העשה דשחיטה, וצ"ע בכ"ז].

[אך בגוף דברי מהר"ל יש לעיין ממש"כ רש"י (בראשית ל"ב ה׳) "עם לבן גרתי ותרי"ג מצוות שמרתי", הרי דכולל גם הלאוין, ובפר׳ תולדות (כ"ז ג׳) כתב רש"י דיצחק אמר לעשיו שלא יאכילנו נבילות, וצ"ע].

ובגוף הענין בעשה ול"ת האם העשה חמור מל"ת או של"ת חמור מעשה, עיין מש"כ במנחת אשר כללי המצוות (סימן י"ח אות ב׳ – ג׳), עי"ש.

ח

בביאור המהרש"א שיעקב קידש שלא מדעת

ובעיקר ענין שתי אחיות דיעקב כתב עוד המהרש"א בסנהדרין (חי׳ אגדות י"ט ע"ב) דרחל נתקדשה לו ע"י עבודת שבע השנים ואח"כ נתקדשה לו לאה בקידושי ביאה, ואף שכונתו היתה לרחל מ"מ לא היה עושה בעילתו בעילת זנות ונתרצה בקידושי לאה וא"כ שלא מדעתו קידש שתי אחיות וגם אילו היה מגרש אחת מהם לא היה יוצא בזה מידי איסור דאחות גרושתו אסורה, ולגרש שניהם ודאי לא היה יכול עי"ש. ואף דיש לדון בדבריו דנראה דהא דאין אדם עושה בעילתו בעילת זנות לא מהני אלא במקום תנאי כההיא דכתובות (ע"ג ע"א), או בקטנה שהגדילה ביבמות (ק"ז ע"א),

ולא בקידושי טעות דסבור היה שרחל היא ונמצאת לאה, מ"מ מסקנת המהרש"א דאי אפשר היה לו לגרש את שניהם מושתתת על היסוד המבואר לעיל דמעשי אבות היו עפ"י נבואה או רוה"ק וראה יעקב ברוח קדשו דזו מיועדת לו לנטוע את כרם בית ישראל ולבנות את ביתו, ודו"ק.

ט

בין האבות לשאר בני נח

ובעיקר דין האבות לפני מתן תורה וקיום התורה על ידם דנתי במקום אחר (עיין מנחת אשר בראשית סימן י"ז) והבאתי את מה שכתבו בשם הגר"ח מבריסק דעד כאן לא נחלקו הראשונים אלא אם היה להם דין ישראל או דין בן נח (עיין רש"י עבו"ז ג׳ ע"א, רמב"ן ויקרא כ"ד ו׳, חידושי הר"ן סנהדרין נ"ח ע"ב) אבל ברור שהיו בעצם ובחפצא בני ישראל, וקדושת ישראל התחילה על ידם דהלא אבותינו הקדושים אבות האומה הישראלית המה, והדברים לכאורה ברורים וקילורין לעיניים בסוגיות רבות, אך יש להעיר מדברי התוס׳ בב"מ (ע"א ע"א המתחיל לעיל מינה ע׳ ע"ב ד"ה תשיך) שכתב דיש זכות לגוי הנמנע מלקבל רבית, דעושה בכך מצוה כדרך שהאבות קיימו כל התורה עד שלא ניתנה, הרי שלמדו ממנהג זה של האבות לכל בני נח בקיום מצוות שלא נצטוו כלל. ועוד יש להעיר מדברי התוס׳ הללו שלא כדברי המהר"ל הנ"ל דלא קיימו אלא מצוות עשה ולא לאוין, ומדברי התוס׳ מבואר דגם בלאוין יש ענין ומעלה בקיומן אף שלא נצטוו בהן. וע"ע בירושלמי סנהדרין (פ"ד ה"ז, כ"ב ע"ב) שהוכיחו מיהודה שדן את תמר דבדין האומות אין מתחילין מן הצד, הרי דהוי כב"נ, ודו"ק כי קצרתי.

ויקרא את שמו ישראל

פירוש נפלא חידש החתם סופר, הנה המלאך אמר "ויאמר לא יעקב יאמר עוד שמך כי אם ישראל" (ל"ב כ"ט) אך לא כך אמר הקב"ה אלא ויאמר לו אלקים "שמך יעקב לא יקרא שמך עוד יעקב כי אם ישראל יהיה שמך ויקרא את שמו ישראל" (ל"ה י'). שרו של עשיו רצה למחוק לחלוטין את השם יעקב אך הקב"ה אמר שמך יעקב משום ש**יעקב ישראל** בגי' **קרע שטן**.

לאחר שהשטן שהוא שרו של עשו רצה לקעקע את כל שרש העם ולהעבירו מן העולם, ויעקב גבר עליו ושבר את כחו הוסיף לו הקב"ה שם שהוא בגמטריא קרע שטן. אך השטן בעצמו שרו של עשו ניסה לעקור את מלא שמו של יעקב ולבטל מעל עצמו את גזירת הקריעה והכליון. אלא שהקב"ה קבע שאכן יעקב וישראל יהיה שמו.

אמנם כאשר נספור אותיות אלה נמצא שיעקב ישראל עולים למספר 723 כאשר קרע שטן עולה 729.

אלא שכבר כתב רש"י (בחוקותי כ"ו מ"ב) "בחמשה מקומות נכתב יעקב מלא ואליהו חסר, יעקב נטל אות משמו של אליהו ערבון שיבוא ויבשר גאולת בניו" כאשר מדובר בכוחו של יעקב לקרב את גאולת ישראל מופיע יעקוב מלא, בימי הגלות צריכים אנו את כוחו של יעקב אבינו ובימים ההם יעקב הוא זה שקורע כוחו של שטן, כי יעקב מכל אבותינו הקדושים הוא זה שבמאבקו עם שרו של עשיו כבש את דרכו של כלל ישראל עד הגאולה העתידה והוא שכתב רש"י (ל"ג י"ד) "עד אשר אבא אל אדוני שעירה ואימתי אילך בימי המשיח שנאמר ועלו מושיעים בהר ציון לשפוט את הר עשיו".

ומה נפלא הרמז שכתב הבעל הטורים:

"אבא אל אדוני שעירה. ס"ת אליה. אבא עולה ד'. רמז לאחר ד' גליות יבא אליה לפני בא יום ה' הגדול והנורא ואז

ועלו מושיעים בהר ציון לשפוט את הר עשו".

וגם ברמז זה בא **אליה** חסר דבכל הנוגע לגאולה העתידה יעקוב מלא ואליה חסר.

וכך הדברים גם עפ"י קבלה, פוק חזי מש"כ בזוה"ק פר' וירא (קי"ט ע"א):

> "ר"ש פתח ואמר (ויקרא כ"ו) וזכרתי את בריתי יעקוב מלא בוא"ו... אבל האי קרא על גלותא דישראל אתמר דכד אינון גו גלותא ההוא זמנא דיתפקדון (בית יעקב) יתפקדון ברזא דוא"ו ואיהו באלף שתיתאה".

הרי לן מכבשונו של עולם **דיעקוב** מלא קשור לגאולת ישראל.

אכן יעקוב ישראל בגמטריא קרע שטן, ובזכותו של יעקב איש תם ומאבקו עם שרו של עשו נזכה בקרוב בימינו לגאולה שלימה במהרה בימינו אמן.

נר זיכרון

לעילוי נשמת

הרה"ח **משה** בן
מוה"ר **יוסף דוד** ז"ל

נלב"ע כ"ז סיון תשמ"ז

מרת **מלכה מחלה** בת
הר"ר **מרדכי זיסקינד** ז"ל

נלב"ע ג' אייר תשס"ו

ת.נ.צ.ב.ה.

הונצח ע"י בנו ידידנו עוז
הר"ר **דוד הגר** הי"ו
לוס אנג'לס